

НАПОМЕНЕ ПРИРЕЂИВАЧА

Извештаји Министарства иностраних послова Краљевине Југославије за 1934. годину чине пету књигу едиције *Извори за историју међународних односа 1930–1940*. Зборник обухвата месечне извештаје од јануара до децембра 1934, чији се оригинали налазе у фонду *Посланство Краљевине Југославије у Турској – Анкара* (АЈ-370). Састављани су у Политичком одељењу МИП-а Краљевине Југославије и његовим одсесима. *Извештаји Министарства иностраних послова Краљевине Југославије за 1934. годину* односе се на 16 држава: Албанију, Аустрију, Бугарску, Белгију, Велику Британију, Грчку, Италију, Мађарску, Немачку, Пољску, Румунију, Сједињене Америчке Државе, СССР, Турску, Чехословачку, Француску, као и на Друштво народа.

За састављање кумулативних *Извештаја МИП-а КЈ* за 1934. годину коришћено је више извора. Примарни су били политички извештаји посланика Краљевине Југославије из појединих земаља. Током 1934. године, посланици Краљевине Југославије достављали су политичке извештаје МИП-у из: Анкаре – Мирослав Јанковић, Атине – Бошко Христић, Берлина – Живојин Балугџић, Беча – Ђорђе Настасијевић, Брисела – Петар П. Пешић, Будимпеште – Александар Вукчевић, Букурешта – Бошко Чолак Антић, Варшаве – Бранко Лазаревић, Вашингтона – Леонид Питамец, а затим Божидар П. Стојановић, отправник послова, Лондона – Ђорђе Ђурић, Париза – Мирослав Спалајковић, Прага – Првислав Грисогоно, Рима – Јован Дучић, Софије – Александар Цинцар Марковић, Тиране – Јован Ђонових и Сталне делегације при Друштву народа – Константин Фотић.

Важан извор били су недељни и месечни извештаји дописника Централног пресбироа (основан Законом од 18. априла 1929). Централни пресбиро је био у надлежности Председништва Министарског савета, па је његова организација утврђена *Законом о уређењу Председништва Министарског савета* од 1. маја 1929. године. Информације, анализе и извештаји дописника ЦПБ служили су као допуне о политичким, културним, привредним догађањима и писању стране штампе о Краљевини Југославији. У *Извештајима МИП-а КЈ за 1934. годину* највише су коришћени дописи дописника ЦПБ-а Милутина П. Пламенца (из Тиране), Богдана Радице (Атине), Божидара Албера (Будимпеште), Властимира Мареша (Варшаве), Велимира Кривошића (Беча), Светозара Живковића (Прага) и Павла Јевтића (Софије). Дописи Мате Вучетића из Париза, Станислава Винавера из Берлина и Божидара Зајчића из Рима коришћени су спорадично.

Приређивачи су се држали начела за научно издавање историјске грађе. Основни текст *Извештаја Министарства иностраних послова Краљевине Југославије за 1934. годину* објављује се изворно и интегрално без икаквих скраћења. Не-

читки или изостављени делови текста обележени су са три тачкице у угластим заградама. За писање напомена коришћена је архивска грађа фондова и збирки Архива Југославије; консултована су, осим старих, и најновија историографска издања, дигитализовано издање дневног листа *Политика* за 1934. годину и интернет издања. Драгоцену помоћ приликом писања научног апарата пружио је Преглед стране штампе, који је саставни део фонда МИП-а КЈ, похрањеног у Архиву Југославије.

Приређивачи су се, као у претходним књигама, придржавали принципа и давали биографије: председника држава, премијера и министара иностраних послова, или упућивали читаоце на претходне књиге едиције, у којима су оне објављене. Приказ међународних политичких догађаја, коментари стране штампе, објашњења одређених појмова, биографије личности чија се имена први пут јављају у основном тексту и други истраживачки резултати приређивача, сажети су у 426 напомена.

Извештаје МИП-а Краљевине Југославије за 1934. годину, као и претходне четири књиге едиције, читаоци могу читати хронолошки, по месецима, или, у зависности од интересовања, по земљама, како би добили свеобухватну слику спољне и унутрашње политике одређене државе током 1934. године. Пет до сада објављених књига омогућавају читаоцима да прате континуитет збивања у одређеној држави током читавог периода 1930–1934, да стекну увид у политичке и друге догађаје у њима, као и у њихову повезаност у европским и светским оквирима.

Структуру зборника *Извештаји Министарства иностраних послова Краљевине Југославије за 1934.* чине: Предговор проф. др Милана Ристовића; Напомене приређивача Наде Петровић; основни текст архивске грађе (који је у низу – хронолошки) са напоменама; именски и географски индекс; попис коришћених архивских фондова и збирки; попис литературе, интернет издања; садржај.

Именски и географски индекс пружају додатне информације, омогућавају лакше коришћење текста и указују на импресиван опсег водећих политичких и других личности и географских појмова обухваћених у извештајима. Језик и писмо архивске грађе нису мењани. Лекторске интервенције су биле минималне (одвојено или спојено писање речи, употреба малих и великих слова у појединим случајевима), да би се сачувао стил писања и језик времена у коме су извештаји настали.

Објављивање архивске грађе има непроцењив значај за историјску науку и шире, јер својом изворношћу – у обиљу разних публицистичких и других тумачења – омогућава аутентично сагледавање и вредновање прошлости. На том трагу је и публикавање едиције *Извори за историју међународних односа 1930–1940.* Архива Југославије. Њена пета књига, *Извештаји Министарства иностраних послова Краљевине Југославије за 1934. годину*, представља читаоцу бурне политичке догађаје у Европи и Америци виђене очима врних југословенских дипломата и драгоцених сведока тог времена.

Београд, октобра 2010.

Нада Петровић